

лицето на отрасъла и няма да се наблюдават предприятия, които нямат съществено значение за отрасъла нито по обема на своята продукция, нито по броя на работниците в тях.

Като се определят предприятията по предлагания от нас метод, се пристъпва към подбора на самите работници. Избраната съвокупност от работници трябва да бъде представителна на общата съвокупност. Представителността на избраната съвокупност към общата, генералната съвокупност, се определя по размера на работната заплата. Средната работна заплата на избраната съвокупност трябва да бъде представителна на средната заплата на всички работници от предприятието.

Представителността на избраната съвокупност към общата съвокупност може да бъде осигурена само, ако се спазят определени научни принципи. Известно е, че работническият колектив във всяко предприятие се състои от трудещи се, разпределени по разреди в съответствие с тяхната квалификация. Целият колектив от работници може да бъде разпределен по тяхната квалификация на следните 4 групи: слабо квалифицирани, ниско квалифицирани, квалифицирани и висококвалифицирани работници. За да изразява избраната съвокупност действителното положение на работническата класа както в отделното предприятие, така и за целия отрасъл, е необходимо в извадката да попаднат работници от всичките четири групи. При това от всяка група работници в извадката трябва да попаднат толкова работници за наблюдаване на техните бюджети, колкото е относителният дял на групата в общата съвокупност. Да предположим, че работническият колектив се състои от 4 хил. работника, които по групи се разпределят по следния начин: слабо квалифицирани — 400 души, ниско квалифицирани — 600 души, квалифицирани — 2,000 и високо квалифицирани — 1,000 души. Следователно относителното тегло на всяка група към общия брой на работниците е следното: I-ва група — 10%, II-ра група — 15%, III-та група — 50% и IV-та група — 25%. Ако от целия работнически колектив трябва да бъдат избрани 15 работника, то първата група трябва очевидно да бъде представена от 1 работник (1.5), втората от 2 (2.25), третата от 8 (7.5) и четвъртата от 4, или всичко от 15 работника.

Участието на работниците в извадката се определя за всяка група пропорционално на нейното относително тегло към общата съвокупност, макар относителното тегло на наблюдаваните работници по отделните групи да е незначително. Самото разпределение на работническия колектив на типологични групи дава възможност избраната съвокупност да отразява общата съвокупност с нейното многообразие. Горният пример потвърждава и необходимостта от установяване на един минимум семейства за наблюдаване във всеки отрасъл, ако ние желаем да имаме що-годе представителност по отделните групи работници. Средната работна заплата на извадката от всяка група работници видимо трябва да бъде представителна на средната заплата на всичките работници от дадената група. Освен това средната заплата на общата извадка, т. е. на всички избрани работници за наблюдаване, трябва да бъде представителна, т. е. равна или почти равна на средната заплата на всички работници в предприятието.

Разбира се представителност на извадката по средната заплата към цялата съвокупност може да се осигури и като в извадката се включат работници със заплата, равна на средната заплата на всичките работ-